

Ks. Józef Kozyra, *Jezus Chrystus jako APXH. Protologia chrystologiczna pierwotnej tradycji apostoelskiej Nowego Testamentu w interpretacji rdzenia ἀρχ*, Katowice 2001, ss. 330.

Nie tylko modlitewniki wydaje Księgarnia św. Jacka w Katowicach. Na samym początku zaistnienia nowej diecezji, utworzona w niej Księgarnia i Drukarnia Sp. Akc., z adresem jak dzisiaj: ul. Warszawska 58, wydała pracę doktorską ks. Teofila Bromboszcza¹, napisaną na Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu Wrocławskiego w 1918 r., pod kierunkiem profesora Józefa Sickenbergera. Autor jej, przyszły pierwszy biskup pomocniczy w Katowicach, zaznaczył w Przedmowie (s. 7–8), którą pisał jako proboszcz w Mysłowicach, że znajdują się one na polskim Górnym Śląsku (*Polnisch-Oberschlesien*). Rozprawa Bromboszcza, co powtarzał na wykładach na KUL-u jeszcze w latach 60-tych minionego wieku profesor Feliks Gryglewicz, była ważną pracą w badaniach nad jednością Ewangelii św. Jana. Praca napisana po niemiecku, ma na odwrotnej stronie karty tytułowej *IMPRIMATUR* Kurii Biskupiej w Katowicach, z dnia 7 listopada 1927 r., po polsku, z podpisem ks. W. Kasperlika, ówczesnego wikariusza generalnego.

Jakby w perspektywie utworzenia w Katowicach Wydziału Teologicznego przy Uniwersytecie Śląskim, co dokonano się w 2000 r., zaczęły się ukazywać w Księgarni św. Jacka po II wojnie światowej prace habilitacyjne: J. Bańki, R. Sobańskiego, S. Pisarka, J. Myszora, J. Górskiego, J. Cudy, J. Krętosza, H. Krzyszczyki, J. Szymika (inni drukowali swoje prace habilitacyjne gdzie indziej oraz w innych wydawnictwach: R. Rak, A. Skowronek, B. Hałaczek, W. Myszor, M. Bombik, J. Wyciśło). Do nich dołączyła jako pierwsza w nowym wieku i tysiącleciu rozprawa habilitacyjna ks. dra Józefa Kozyry pt. *Jezus Chrystus jako APXH. Protologia chrystologiczna pierwotnej tradycji apostoelskiej Nowego Testamentu w interpretacji rdzenia ἀρχ*, Katowice 2001, ss. 334.

---

¹ T. BROMBOSZCZ, *Die Einheit des Johannesevangeliums*, Katowice 1927, s. 252.

Takie sformułowanie tematu wynika z podziału całego przekazu o Jezusie Chrystusie w Nowym Testamencie na trzy etapy² już w Instrukcji Papieskiej Komisji Biblijnej *O historycznej prawdzie Ewangelii: „Sancta Mater Ecclesia”*, z dnia 21 kwietnia 1964 r. Sobór Watykański II ten pogląd przejął do Konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym *Dei Verbum* (18 listopada 1965 r.). W konsekwencji jest on obecny i respektowany w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* (Tekst typiczny łaciński, Watykan 1992) oraz w dokumentach Kościoła dotyczących Biblii oraz tematów z niej wyprowadzanych, jak *Biblia i chrystologia*. Dokument Papieskiej Komisji Biblijnej, 1983 r.; *Interpretacja Biblii w Kościele*. Dokument P.K.B., z dnia 23 kwietnia 1993 r.

Autor pracy recenzowanej odnosi się do wymienionych dokumentów. Pokazuje jak stosować ich wymogi w konkretnej pracy monograficznej z zakresu chrystologii Nowego Testamentu. Protologia stanowi jej część. Praca jest zawężona do analizy przekazu o Jezusie Chrystusie na etapie II — tradycji apostołskiej. Autor korzysta tu z osiągnięć metody historii rozwoju form (*Formgeschichte*), która stanowi jedynie część szeroko rozumianej metody historyczno-krytycznej, jednak uwzględnienie w niej trzech aspektów: kanonicznego, genetycznego oraz historiozbawczego zapewnia jego pracy szeroką perspektywę; a w rozdziale IV zwłaszcza: Protologia chrystologiczna pierwotnego przekazu apostołskiego — Synteza, także większą komunikatywność, niż w rozdziałach poprzedzających, skupionych na wymaganych w pracy ściśle naukowej analizach odnośnych terminów hebrajskich i greckich w porządku filologicznym, genetycznym i historiozbawczym (I, II i III).

Jest zdumiewające, że praca pisana w zasadzie przed ukazaniem się Deklaracji Kongregacji Nauki Wiary *Dominus Jesus* O jedności i powszechności zbawczej Jezusa Chrystusa i Kościoła, z 6 sierpnia 2000 r., znana autorowi jedynie na Jej końcowym etapie, przez ukazanie pierwszeństwa i eminenencji Jezusa Chrystusa na tle całej historii zbawienia, dostarcza materiału dowodowego dla uznania oraz zaakceptowania stanowiska Kościoła Katolickiego w wymienionej Deklaracji wyrażonego, a przecież przez wielu spoza kręgu Kościoła rzymskiego, kontestowanego. Czyżby ks. Józef Kozyra pisał pod natchnieniem tego samego Ducha Świętego, który asystuje *Magisterium Ecclesiae*, skonkretyzowanym w Kongregacji Nauki Wiary, gdy naucza ona w łączności z Papieżem?

Cieszę, że do serii artykułów popularnych na temat tytułów i nazw Jezusa Chrystusa, które publikowałem na łamach „Gościa Niedzielnego” od 1994 do 1996 roku, dołącza ta ściśle naukowa rozprawa przedstawiona jako rozprawa habilitacyjna na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w 2001 r. Oby jej Autor mógł wynikami swoich żmudnych badań naukowych podzielić się także z Czytelnikami „Gościa Niedzielnego”, nadając im komunikatywność, której wymagają te czcigodne łamy, przeznaczone dla szerokiej publiczności. Artykułów, napisanych popularnie, opublikowanych na łamach „Gościa Niedzielnego” przeze mnie było 18. Dziewiętnasty *Jezus – Ewangelizator*, stanowił wynik badań nad tym tytułem w latach poprzedzających Wielkie Millennium Roku 2000. Pisany metodą naukową z uwzględnieniem analizy słów greckich, które go w Nowym Testamencie określają (por. zwłaszcza u Łukasza 8,1, gdzie jest mowa o Jezusie głoszącym i zwiastującym Dobrą Nowinę o Królestwie Bożym), mógł się ukazać w Księdze Pamiątkowej na 65-lecie urodzin znanego biblisty z Pragi — Piotra Pokornego, luteranina, po angielsku (1998), a w wersji polskiej w Śląskich Studiach Historyczno-Teologicznych w tym samym roku³. Tytuł Jezusa Chrystusa, zbadany naukowo przez

² I — *Jezus, Jego słowa i czyny*; II — *tradycja apostołska*; III — *hagiografowie*.

³ (1) *Jesus the Evangelizer*, w: ΕΠΙΘΑΥΤΟ. *Studies in honour of Petr Pokorný on his sixty-fifth birthday*, Młyn-Praha 1998, s. 271–283. Fraza ta występuje 10 razy w NT – ἐπὶ τὸ αὐτό: Mt 22,34; Lk 17,35; Dz 1,15; 2,1; 2,44; 2,47; 4,26; 1 Kor 7,5; 11,20; 14,23; w *Wulgacie* — *in unum, simul* („razem, na jednym miejscu”); (2) *Jezus Ewangelizator* (Ὁ Ἰησοῦς κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ [Lk 8,1]), SSSH 31 (1998), s. 93–104; (3) *Jesus the Evangelizer*, *Summary*, w: *tumæ*, s. 103–104.

J. Kozyrę na bazie greckiego słowa *ἀρχή* (= początek i nie tylko) byłby 20-ty w popularnej serii nazw i tytułów chrystologicznych na łamach „Gościa niedzielnego” już przedstawionych. Szczególnie bliskim wydaje się tu dla wszystkich obraz Jezusa Chrystusa arcypasterza, który kroczy na czele wszystkich zbawionych, prowadząc ich przez egzystencję naznaczoną krzyżem w życiu na ziemi, do chwały u Ojca w niebie. Wyraża go najdobitniej w Dziejach Apostolskich oraz w Liście do Hebrajczyków fraza grecka *Ἀρχηγός τῆς ζωῆς* oraz *Ἀρχηγός τῆς σωτηρίας* czyli *Przewodnik do życia i do zbawienia* (por. Dz 3,15; 5,31; Hbr 2,10; 12,2; w książce Kozyry, s. 80–85; 87–89; 152–153; 212–215; 223–226). Obyśmy wszyscy za Nim podążali i do nieba się dostali.

Serii *Rozprawy Instytutu Teologiczno-pastoralnego*, wydawanej pod redakcją bpa Stefana Cichego i ks. Józefa Krętosza, w której zaprezentowana praca J. Kozyry ukazała się jako czwarta, należy życzyć kontynuacji w ramach Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Ks. Stanisław Pisarek